

Sygn. akt III U 614/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2020r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Danuta Poniatowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 października 2020r. w Suwałkach

sprawy **R. M.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do rekompensaty

w związku z odwołaniem R. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 20 lipca 2020 r. znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje R. M. prawo do rekompensaty.

Sygn. akt III U 614/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 20.07.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., powołując się na przepisy ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2020 r. poz. 53) i ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1924 ze zm.) odmówił R. M. prawa do rekompensaty, ponieważ nie udowodnił on 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie uwzględnił żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych z uwagi na braki w świadectwach pracy w warunkach szczególnych przedłożonych przez wnioskodawcę.

W odwołaniu od tej decyzji R. M. wnosił o jej zmianę i przyznanie prawa do rekompensaty. Domagał się uwzględnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych spornych okresów, gdyż w tym czasie wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

R. M. (ur. (...)) wystąpił z wnioskiem o emeryturę z rekompensatą 1.07.2020 r. Decyzją z 20.07.2020 r. przyznano mu prawo do emerytury na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2020 r. poz. 53) począwszy od 8.07.2020 r., to jest od osiągnięcia wieku emerytalnego. Jednocześnie zaskarżoną decyzją z 20.07.2020 r. odmówiono wnioskodawcy prawa do rekompensaty, z uwagi na brak wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych.

R. M. bezskutecznie ubiegał się o prawo do emerytury „wcześniejszej” w związku z pracą w warunkach szczególnych w 2015 r. Przyczyną decyzji odmownej było przede wszystkim niespełnienie warunków stażowych – 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych na dzień 1.01.1999 r. W związku z tym rozpoznający odwołanie od odmownej decyzji tut. Sąd w sprawie III U 517/15 nie badał spornego okresu zatrudnienia wnioskodawcy w warunkach szczególnych (decyzja ZUS z 26.08.2015 r. k.20 i odpis wyroku k.27 akt rentowych).

R. M. po ukończeniu szkoły zawodowej podjął pracę w Przedsiębiorstwie (...) w K., gdzie był zatrudniony od 31.01.1974 r. do 28.04.1978 r. jako maszynista spycharki (świadczenie pracy k.4 tom z 1994 r. akt rentowych). Początkowo jako pomocnik maszynisty był przyuczony do obsługi tej maszyny, po krótkim czasie, bez formalnych uprawnień do obsługi ciężkich maszyn budowlanych, samodzielnie obsługiwał spycharkę. Uprawnienia do obsługi ciężkich maszyn budowlanych uzyskał 15.02.1975 r. (k.13-14 akt). W trakcie tego zatrudnienia odbywał zasadniczą służbę wojskową od 24.04.1976 r. do 12.04.1978 r. Po odbyciu służby wojskowej tylko formalnie powrócił do pracy w tym zakładzie, by rozwiązać stosunek pracy. Brak świadectwa pracy w warunkach szczególnych. Do pracy w warunkach szczególnych Sąd zaliczył okres od 15.02.1975 r. (uzyskanie uprawnień) do 23.04.1976 r. (powołanie do służby wojskowej), to jest łącznie 1 rok 2 miesiące i 8 dni.

Następnie R. M. podjął pracę w (...) w S. na stanowisku operatora spycharki. Zatrudniony był tam od 11.05.1978 r. do 31.08.1978 r. (świadczenie pracy k. 5 tom z 1994 r., świadectwo wykonywania prac w warunkach szczególnych sporządzone przez Generalną Dyрекcję Dróg Publicznych w W. – Rejon Dróg Krajowych w S. k.7 tom z 2015 r.). Łączny staż pracy w tym przedsiębiorstwie – 3 miesiące 21 dni.

Kolejnym zakładem pracy, gdzie R. M. zatrudniony był jako maszynista spycharki było Przedsiębiorstwo (...)w S.. Pracował tam od 9.09.1978 r. do 30.04.1981 r. (świadczenie pracy k. 6 tom z 1994 r., zaświadczenie wykonywania prac w warunkach szczególnych sporządzone przez przechowawcę akt – Urząd Wojewódzki w S. k.8 tom z 2015 r.). Łączny staż pracy w tym przedsiębiorstwie – 2 lata 7 miesięcy i 22 dni.

W okresie od 6.05.1981 r. do 31.01.1992 r. R. M. zatrudniony był jako maszynista spycharki gąsienicowej w (...) Zakładzie (...) w E. (świadczenie pracy k. 7 tom z 1994 r., zaświadczenie wykonywania prac w warunkach szczególnych sporządzone przez Archiwum (...)w W. k.9 tom z 2015 r.). Łączny staż pracy w tym przedsiębiorstwie – 10 lat 8 miesięcy i 4 dni.

Ostatnim okresem, który wskazał R. M., jako praca wykonywana w warunkach szczególnych było zatrudnienie w Przedsiębiorstwie (...)w E. od 1.09.1995 r. do 15.05.1996 r. jako operator – obsługa sprzętu, gdzie również był operatorem spycharki (świadczenie pracy k. 58 tom z 1994 r.). Łączny staż pracy w tym przedsiębiorstwie – 8 miesięcy 15 dni.

W sprawie przesłuchano świadków: Z. I., W. S. i M. Z. oraz odwołującego R. M. w charakterze strony (k.37-38 akt). Z tych zeznań wynika jednoznacznie, że w okresach wyszczególnionych wyżej wnioskodawca pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako operator ciężkiego sprzętu budowlanego – spycharki. Potwierdzają to też dokumenty w postaci sporządzonych świadectw pracy i nadane przez Ministerstwo Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych 15.02.1975 r. uprawnienia maszynisty ciężkich maszyn budowlanych i drogowych – rodzaj maszyn – spycharki i ciągniki do 100 KM – klasa trzecia.

Należy zwrócić uwagę, że w spornych okresach zatrudnienia pracownik, posiadający uprawnienia i umiejętności obsługi ciężkich maszyn budowlanych, był pracownikiem poszukiwanym i jego umiejętności były wykorzystywane

przez pracodawców w maksymalnym stopniu. Wnioskodawca obsługiwał głównie spycharkę gąsiennicową, zwaną przez świadków (...), którą przewożono na miejsce wykonywania prac specjalnym samochodem, który np. w przedsiębiorstwie (...) obsługiwał świadek Z. I.. Natomiast w początkowym okresie zatrudnienia wnioskodawca pracował przy budowie Huty (...) i w tamtym okresie zdobył uprawnienia maszynisty ciężkich maszyn budowlanych i drogowych.

Łącznie R. M. wykonywał pracę maszynisty ciężkich maszyn budowlanych – operatora spycharki - w wymiarze 15 lat 6 miesięcy i 10 dni.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1924 ze zm.) rekompensata jest odszkodowaniem za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej. Rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat (art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych).

Wykonywanie pracy w warunkach szczególnych kwalifikuje się zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2020 r. poz. 53). Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Przepisami, do których odsyła art. 32 ust. 4 tej ustawy jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Zgodnie z treścią § 1 ust. 1 tego rozporządzenia pracami w szczególnych warunkach są prace wymienione w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia.

Zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia okresy pracy, o których mowa w ust. 1 stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Obniżenie wieku emerytalnego niektórym grupom zawodowym uzasadnia się narażeniem tych osób na szybsze niż przeciętne zrealizowanie się emerytalnego ryzyka z powodu wystąpienia w ich zawodach czynników negatywnych (najczęściej szkodliwych dla zdrowia lub obniżających sprawności psychofizyczne), które doprowadzają do wcześniejszej niż powszechnie utraty sił do wykonywania dotychczasowej pracy. Stąd też prawo do emerytury w wieku niższym nie jest tu przywilejem, lecz co do zasady wynika ze szczególnych właściwości wykonywanej pracy. Cechą niezbędną do uznania danego zatrudnienia za wykonywane w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. jest wykonywanie pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Stanowi o tym przepis § 2 ust. 1 rozporządzenia, wskazując przez to, że intencją ustawodawcy było zawężenie zakresu okresów szczególnych tylko do tych okresów zatrudnienia, w których praca była faktycznie wykonywana, a nie do samego pozostawania w zatrudnieniu. Zaznaczyć bowiem trzeba, że tylko okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy kreują i wypełniają weryfikowalne kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Taki sam warunek odnosi się do wymagania stałego wykonywania takich prac, co oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku), niestałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia (wyrok Sądu Najwyższego z 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008/21-22/329; wyrok Sądu Najwyższego z 10 marca 2009 r. I UK 212/08 Wspólnota (...); wyrok SN z 21 listopada 2001 r. II UKN 598/00 OSNP 2003/17/419; wyrok Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2009 r. I UK 20/09 i inne).

Wnioskodawca nie przedstawił za wszystkie sporne okresy świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych, a te które zostały przedstawione zawierają błędy lub zostały sporządzone przez przechowawców akt. Świadectwo pracy nie jest jednak jedynym dowodem na okoliczność świadczenia pracy w warunkach szczególnych. Świadectwo wykonywania pracy nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu przepisu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest ani organem państwowym, ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. W postępowaniu sądowym traktuje się je jako dokument prywatny w rozumieniu przepisu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej. Dlatego sama treść świadectwa jest niewystarczająca (nie przesądza) na etapie sądowego postępowania odwoławczego czy dana praca była faktycznie pracą w szczególnych warunkach. Wymaga ono weryfikacji i oparcia w posiadanej przez zakład pracy dokumentacji z akt osobowych pracodawcy oraz w razie możliwości przy pomocy zeznań świadków i wnioskodawcy. Istotne jest faktyczne wykonywanie czynności a nie nazwa stanowiska zajmowanego przez pracownika.

Praca wnioskodawcy na stanowiskach wskazanych na wstępie winna być kwalifikowana poprzez zapisy zawarte w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze tj. w wykazie A, dział V - "W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych", pkt 3 -prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych.

Przedstawione dowody pozwalają przyjąć, że odwołujący legitymuje się wymaganym 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, gdyż wykonywał prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych wymienione w wykazie A, Dział V "W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych" pkt 3, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) przez co nabył prawo do rekompensaty, przyznawanej w formie dodatku do kapitału początkowego - art. 23 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Świadczenie to jest przyznawane tym ubezpieczonym, którzy nie mają możliwości skorzystania z emerytury w obniżonym wieku emerytalnym (art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), ani z emerytury pomostowej. Wnioskodawca spełnia wszystkie warunki do nabycia prawa do rekompensaty

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji.